

Bölüm 8
Sera Yatırımına Başlayan
Girişimciye Arzolan İmkânlar

8. SERA YATIRIMINA BAŞLAYAN GİRİŞİMCİYE ARZOLUNAN İMKÂNLAR

8.1. YATIRIMCI İÇİN FİNANSAL İMKÂNLAR

8.1.1. TEŞVİKLER

Tarımsal üretim yatırımlarında teşvik belgesi almak kaydıyla yararlanabilecek teşvikler şunlardır: (Teşvik Belgesi müracaatı için yatırım tutarının 400 Milyar TL olması şartı aranmaktadır.)

8.1.1.1. İthal ekipmanda vergi ve KDV muafiyeti ertelemesi

Yatırımcılar arasında ithalde KDV muafiyeti olarak da adlandırılmakla birlikte KDV için söz konusu olan ertelemesidir. Ancak yatırım döneminde bir ödeme ve finansman söz konusu olmayıp, işletme döneminde indirilebilir KDV oluştuğunda mahsup yoluna gidilir. İthalata ilişkin gümrük vergisi (varsa) ve şimdilik vadeli ödemelerde % 3 olarak uygulanan KKDF alınmamaktadır.

Komple sera üniteleri makina-ekipman olarak kabul edildiğinden ithal ürün global listesinde bu şekilde yer almaktadır. Böylece projede yer alan her detay ürün için gerekli olan TSE analizleri ve GTIP (gümrük tarife istatistik pozisyonu) karmaşası da asgariye indirilmiş olur.

8.1.1.2 Vergi, resim ve harç istisnası

Şirket kuruluşundan arazi alımına, kredi faizinden sermaye artırımına kadar doğabilecek vergi ve harçlardan muafiyet sağlanmaktadır.

8.1.1.3. Yatırım İndirimi

Seracılık yatırımlarında daha önce yöre farkı gözetmeksizin % 100 olarak uygulanmakta olan yatırım indirimi 2003'ten itibaren % 40 olarak uygulanmaktadır. Ancak daha önceki uygulamada indirilen tutar üzerinden % 19 stopaj ödendiği ve yeni uygulamada stopaj olmadığı dikkate alınır, Kurumlar Vergisi oranının % 33 olması durumunda teşvik oranı aynıdır. Hatta indirim tutarı bitene kadar ödeme yapılmaması nedeniyle yeni uygulamanın özellikle yeni kurulacak şirketlerde daha avantajlı olduğu açıktır.

8.1.1.4. İhracatta Devlet Yardımları

Uygulayıcı kuruluş olarak İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterlik'lerinin alanında bulunan devlet yardımları aşağıdaki şekilde sıralanmıştır.

8.1.1.4.1. Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi

2004 yılı içinde yaş sebze meyve ve kesme çiçeğe yönelik henüz kesinleşen bir karar bulunmamakla birlikte her yıl olduğu Nisan ayında 2004 yılı için Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımlarına İlişkin bir karar alması yönünde hazırlık yapıldığı bilinmektedir. Bu yardımların belli bir oranda nakdi olmakla birlikte daha çok elektrik, telefon, SSK ve kurumlar vergisi açısından mahsuplaşma yöntemi ile uygulanacağı beklenmektedir. Bu teşvikler, Resmi Gazete'de yayınlanmasından sonra fiilen gerçekleştirilen ihracatların karşılığında belirtilen miktar ve oranlar çerçevesinde üyesi bulunan İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterlikleri'nce hesaplanmakta ve yönlendirilmektedir.

8.1.1.4.2. Markalaşma Tanıtım Desteği

Türk ürünlerinin yurtdışında markalaşması ve Türk malı imajının yerleştirilmesine yönelik faaliyetlerin desteklenmesi hakkındaki tebliğ, 27/12/1994 tarihli ve 94/6401 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren "İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararı"na dayanılarak hazırlanan Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 21/08/2003 tarihli ve 2003/3 sayılı Kararına istinaden hazırlanmıştır.

8.1.1.4.3. Fuar Desteği

Yurtdışında düzenlenen fuar ve sergilere ulusal düzeyde (sektörel) veya bireysel katılımlar desteklenmektedir. Fuarın Bitiş tarihini müteakip 6 ay içerisinde talep edilen evraklarla birlikte üyesi bulunan İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterlikleri'ne başvuruda bulunulması gereklidir.

8.1.1.4.4. Yurt dışında ofis-mağaza açma, işletme ve marka tanıtım faaliyetlerinin desteklenmesi

29.01.2000 tarih 23948 sayılı ve 05.11.1998 tarih ve 23 524 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tebliğ ile amaçlanan, Türkiye'de ticari ve sınai faaliyette bulunan veya yazılım sektöründe iştigal eden bir şirketin, pazar potansiyellerini realize ederek pazar paylarını arttırması ile ürünlerimizin geniş çaplı ve uzun süreli tanıtımının yapılmasını teminen yurt dışında mal ticaretine yönelik faaliyette bulunacak şirket kurmaları, depo ve mağaza açmaları ve işletmelerinden doğacak giderlerinin uluslararası kurallara göre devletçe karşılanmasıdır.

8.1.1.4.5. Diğer Devlet Yardımları

Kobilere yönelik KOSGEB desteklerine ait geniş kapsamlı bilgi, kurumun www.kosgeb.gov.tr sitesinden detaylı bir şekilde alınabilir. Örneğin Doku Kültürü konusunda bir yatırımın KOSGEB destekleri içerisinde yer alması veya bir yaş sebze üretici firmanın ülke içi bir gıda fuarına KOSGEB desteği ile katılımı gibi uygulamaların yer aldığı bu destekler ilgili kurumlara çerçevesinde takip edilebilir. Pazar araştırması desteği, araştırma-geliştirme (ar-ge) yardımına ilişkin destek, çevre maliyetlerinin desteklenmesi, eğitim yardımı destekleri gibi geniş finansman destek programları söz konusudur.

8.1.2. KREDİ OLANAKLARI

8.1.2.1. Yatırım Kredileri

Ülkemizde yaşanan finansal krizin sonucu olarak uzun vadeli ve düşük maliyetli yatırım kredilerini, yerli kaynaklardan tedarik etmek bugün bile neredeyse olanaksızdır. Ziraat Bankası yatırım kredileri de tarımsal üretim için oldukça pahalıdır. Ancak, yeterli teminatlar verilmek kaydıyla yurt dışından uygun finansman imkânları sağlanabilir. Bu kredilere aracılık eden yerli bankalar yanında özellikle büyük boyutlu yatırımlarda Türkiye'de şubesi veya temsilciliği bulunan yabancı bankaların kaynakları da araştırılmalıdır.

Yurt dışı kaynaklar için, genellikle harici garanti talep edilmektedir. Bu durumda yerli aracı banka yanında, teyid verecek yabancı bankadan kaynaklanan komisyon ve masraflar oldukça yüksek olabilmektedir. Kredi araştırmasında aracı bankaların seçimine dikkat edilmeli ve komisyon maliyetleri iyi araştırılmalıdır.

8.1.2.2. Yatırım mallarını pazarlayan ülkelerin ihracat (Exim) kredileri

Sera, ısıtma, sulama sistemleri ve otomasyonun tümünün veya bir bölümünün ithalâtle karşılanması durumunda tedarikçi firmaların sağlayabileceği krediler ciddi şekilde araştırılmalıdır. Bunlar çoğunlukla menşe ülkenin exim kredileri olup, ihracatçı firma üzerinden 2-3 yıl veya daha uzun vadeli verilebilmektedir. İhracatı teşvik amaçlı oluşu nedeniyle çoğunlukla normal kredilerden daha uygun maliyetli ve akreditif karşılığı olması nedeniyle bindirilmiş maliyetleri daha az olabilmektedir. Hollanda, İspanya, ABD ve daha pek çok tedarikçi ülkenin bu tür kredileri vardır.

8.1.2.3. Düşük Faizli Kredi Kullanılması

Kimler Yararlanabilir :

Gerçek ve tüzel kişilere T.C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerince düşük faizli kredi kullanılması ile ilgili 16.2.2004 Tarihli ve 2004 / 6480 sayılı kararnamenin eki kararının uygulama esaslarına ait tebliğinde yer alan :

Modern Seralara Yönelik Düşük Faizli Kredi :

8.Madde'ye göre kontrollü örtüaltı (modern seralarda) üretme koşullarına sahip en az 5 dekar büyüklüğündeki seralarda 27/12/2003 tarih 25329 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kontrollü Örtüaltı Üretimine Uygulamasına İlişkin Yönetmenlik"e uygun olarak örtü altı yetiştiriciliği yaptığı Bakanlıkça tespit edilen işletmeler hazırladıkları projeler çerçevesinde Bankanın tarımsal krediler için uyguladığı cari faiz oranından, % 30 indirimli oranda azami 1 yıl işletme kredisi, azami 3 yıl vadeli yatırım kredileri kullanılmaktadır.

ARGE'ye Yönelik Düşük Faizli Kredi :

Bununla birlikte 9.Madde'ye göre de her türlü tarımsal faaliyete yönelik araştırma ve geliştirme çalışmalarında bulunan gerçek ve tüzel kişiliğe sahip kurum ve kuruluşların yapacakları projeli araştırma geliştirme faaliyetleri için bankanın tarımsal krediler için uyguladığı cari faiz oranından, % 40 indirimli oranda azami 3 yıl vadeli yatırım kredisi kullanılır.

Sözleşmeli Tarım Yapılıyor İse Destek Var mı ?

Sözleşmeli tarım çerçevesinde yapılan tarımsal faaliyetler, sözleşmenin içeriği mevzuata uygun olduğu takdirde kredilendirilebilmektedir.

Kaynağın Tahsisinde Seracılık Ne Kadarlık Bir Dilim İçinde Yer Alıyor ?

Tebliğin 11. maddesine göre karar kapsamında kullanılacak kredilerin faizlerinin indirilmesi amacıyla bankaya ve TTK'ne tahsis edilecek kaynağın % 20'si kontrollü örtüaltı tarımına , %5'i ise tarımsal araştırma ve geliştirme faaliyetlerine yönelik olarak kullanılacağı belirtilmektedir.

Nereye Başvurulacak ?

Aynı tebliğe göre yatırım ve işletme kredisi başvuruları, bankaya ve TTK'ne yapılacağı da ifade edilmektedir. Tebliğe göre başvuruların banka ve TTK'nin usul, esas ve mevzuatları dahilinde değerlendirileceği belirtilmektedir.

8.1.2.4. İhracat Yapan İşletmeler İçin İşletme Dönemi Kredileri

• Eximbank kredileri:

Eximbank tarafından sağlanan SÖİK (Sevk Öncesi İhracat Kredileri) Türk Lirası ve döviz bazında, 180 gün veya 360 gün vadeli olarak alınabilmektedir. Maliyetleri ticari kredilerden daha uygun koşullarda ve faiz ödemeleri 180 gün sonunda olduğundan ihracat yapan işletmeler için uygundur.

• İhracat kayıtlı döviz kredileri :

Bankalar ihracat kayıtlı döviz kredilerini 1 yıl veya daha uzun vadeli verebilmektedirler. Maliyeti Eximbank kredilerinden biraz daha yüksek olmakla beraber, bugünkü koşullarda ihracat yapan firmalar için uygun kredilerdir.

8.2. TARIM İŞLETMELERİNİN SİGORTALANMASI

Ülkemizde tarım işletmelerinin sigortalanması ve özellikle ürün sigortası ciddi sorunlar içeren bir konudur. Sigorta poliçelerinin içeriği ve sigortalama maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle pekçok işletme ya sigortasızdır, ya da düşük değerlerden sigortalanmaktadır.

Ülkemizde tarım sigortasından genel anlamda anlaşılan dolu sigortasıdır. Sera,donanım ve ürün için talep edilen diğer teminatlar dolu teminatı olmadan verilmemektedir. Dolu teminatında ise tam bir karmaşa vardır. Plastik seralarda dolu teminatı cam seralardan daha yüksektir. Oysa plastik serada dolu zararı genelde plastik örtü ile sınırlıdır ve süratle değiştirilebilir. Cam serada ise kırılan camları değiştirmek zaman alır ve genelde ürün zarar görür. Kırılan camların temizlenmesi ise bir sorundur.

Modern seracılıkta kullanılan iyi bir plastik sera, klasik tip cam seradan daha pahalıdır. Ayrıca plastiğe uygulanan prim oranı yüksek olunca,çok daha donanımlı ve sağlam olan bu seranın sigorta primi bir hayli yüksek olmaktadır. Örnekleri çoğaltabilecek bu çarpıklık, modern seralarda konstrüksiyon ve ürünün sigortalanmasını güçleştirmektedir.

Bu temel soruna dikkat çektikten sonra bazı noktaların altını çizmek istiyoruz.

- Bazı sigorta şirketleri yetkili olmamaları nedeniyle yangın poliçesi ile dolu teminatı verme yolunu seçmektedirler. Bu tür poliçelerin kapsamı dikkatle incelenmelidir.

- Poliçelerin muafiyet oranları, sınırları ve muafiyet tanımı iyi irdelenmelidir. Bazı poliçelerde muafiyetler proje toplam bedeli üzerinden tanımlanmaktadır ki pekçok hasar bu durumda kapsam dışı kalabilmektedir.

- Sera ve ürün sigortası yaptırılmasa bile, makina, ekipman,elektrik, elektronik, ısıtma ve sulama merkezleri ve demirbaşlar için makina kırılması ve elektronik cihaz sigortası ayrıca yaptırılmalıdır. Tabii ki seralar dışındaki tüm yapıların seralardan ayrı deprem – yangın vb.riskler için sigortalanması mümkündür.

Resim:
Cam serada kırılan
camları değiştirmek
zaman alır ve ürün zarar görür

8.3. ÜRETİM DANIŞMANLIĞI VE TEKNİK DESTEK

Ülkemizde modern sera işletmeciliği ve yetiştiriciliğinde deneyim kazanmış eleman bulmanın güçlüğünü belirtmek zorundayız. Olanların da büyük çoğunluğu üretimin tüm sorunlarını tek başına aşabilecek bilgi ve deneyime sahip değillerdir. Ülkemizde ziraat mühendisliği eğitiminde, günümüzde bireysel gelişim için elzem olan lisan eğitiminin yaygın olmayışı yanında takım çalışmasına ve işletme yönetimine ağırlık verilmemesi, mezun olan ziraat mühendislerinin köy kökenli olmamaları halinde her türlü pratik bilgi ve deneyimden yoksun olmaları bilinen bir gerçektir. Bu nedenle ziraat mühendisleri için tahsil sonrası işletmelerde kazanılan bilgi ve deneyim büyük önem taşımaktadır. Ekonomik ölçekte, modern işletmelerin az oluşu ve geçmişinin fazla eskiye dayanmaması nedeniyle yeterli sayıda deneyimli eleman yetişmemiştir. Sektörde uzunca süre çalışan ve yetiştiricilikte iyi düzeye gelen mühendislerin çoğu ise, sektörün küçük aile işletmelerinden oluşması ve bunların da klasik ürünlere ve lokal çeşitlere yoğunlaşması nedeniyle, topraksız üretim, bilgisayarlı iklim kontrollü seralarda, pazarın talep ettiği yeni tür ve çeşitlerin yetiştiriciliği gibi oldukça yeni sayılan konularda yeterli deneyime sahip değillerdir.

Bu durumda yeni kurulan işletmelerin en büyük ihtiyacı hem bugünü kurtarmak, hem de yarının kadrolarını yetiştirmek üzere deneyimli danışmanlar bulmak ve istihdam etmektir. Sayısı çok olmasa da sebze ve bazı çiçek türlerinde deneyimli yerli danışmanlar yetişmeye başlamıştır. Yabancı

Resim:
Teknik kadro
yatırım safhasında
oluşturulmalıdır.

danışmanlar veya danışmanlık firmaları ile çalışmak ta mümkündür. Özellikle ülkemizde yaygın olmayan bir üründe başarı sağlamak için yabancı danışmana başvurulması düşünülebilir.

Eğer yabancı danışman tercih edilmişse geçmiş deneyimi dikkate alınmalıdır. Ülkemiz seracılık alanları, İsrail'e göre daha çok ısıtmaya ihtiyaç duyulan, kış aylarında Hollanda'ya göre daha çok, İspanya'ya göre daha az ışığa sahip olan, koşulları kendine özgü bir bölgedir. Akdeniz iklim koşullarında ve Hollanda'nın sera teknolojisinde deneyimli bir yabancı danışman Akdeniz ve Ege bölgelerimiz için doğru bir seçim olabilir. Yerli veya yabancı bir danışman ile çalışmaya başlamadan önce düzgün bir sözleşme yapılması ve bu sözleşmede danışmandan beklenen işlerin ve süresinin açıkça belirtilmesinde büyük fayda vardır.

İyi bir danışmanın yanında yeterli sayıda yetiştirilmek üzere yerli genç teknik eleman istihdamı önerilir. Bu elemanlarda aranacak özellikler, eğitimde başarı ve mümkünse biraz deneyim yanında, yabancı dil, bilgisayara yatkınlık, iş ve işçi takibi ve takım çalışması olmalıdır.

İşletmede çalışacak teknik kadro mümkün mertebe yatırım safhasında oluşturulmalıdır. Teknik kadro yatırımın takibinde görevlendirilerek özellikle teknik donanım ve bilgisayar kullanımı konusunda eğitilmelidir. Yine bu dönemde mevcut işletmelerden birisi ile anlaşarak teknik elemanların buralarda çalışarak deneyim kazanması sağlanabilir.

Eurep-Gap kriterlerinin de uygulamaya alınacağı günümüzde soruna köklü ve kalıcı çözüm için üretimde çalışmış teknik elemanlara, üretim danışmanlığı konusunda bilgi ve beceri sağlayacak, 3 aya uzanan uygulamaya yönelik periyodik kurslar düzenlenmesi ve danışmanlık mesleğinin ruhsata dayandırılması gereklidir.